
A főtitkár közleménye

A szexuális kizsákmányolással és szexuális bántalmazással szembeni védelmet szolgáló különleges intézkedések

A főtitkár a szexuális kizsákmányolás és bántalmazás eseteinek megelőzése és kezelése érdekében, valamint a Közgyűlés 2003. április 15-i, 57/306. számú, „A menekültekkel szemben segélyszervezetek munkatársai által Nyugat-Afrikában elkövetett szexuális kizsákmányolás eseteinek kivizsgálása” című állásfoglalásának figyelembevételével a következőket irányozza elő az ENSZ külön igazgatás alatt álló szerveinek és programjainak ügyvezető igazgatóival történt egyeztetést követően:

1. szakasz

Fogalommeghatározások

A jelen közlemény alkalmazásában „szexuális kizsákmányolás” minden, a kiszolgáltatott helyzettel, kiegyenlített erőviszonyokkal vagy bizalommal történő, tényleges vagy megkísérelt, szexuális célú visszaélés. Idetartozik többek között, de nem kizárólag a másik személy szexuális kizsákmányolásából hajtott anyagi, társadalmi vagy politikai haszon. Ehhez hasonlóan a „szexuális bántalmazás” kifejezés alatt egy adott személy fizikai integritásának tényleges, szexuális természetű megsértését, vagy az ezzel való fenyegetést értjük, akár erő alkalmazásával, akár egyenlőtlen erőviszonyok vagy kényszerítő körülmények között.

2. szakasz

Az alkalmazás köre

2.1 A jelen közlemény az Egyesült Nemzetek Szervezetének összes munkatársára érvényes, az ENSZ külön igazgatás alatt álló szerveit és programjait is beleértve.

2.2 A főtitkár ST/SGB/1999/13. számú, „A nemzetközi jog tiszteletben tartása az ENSZ békefenntartó erői által” című közleményének 7. szakasza értelmében az Egyesült Nemzetek Szervezetének parancsára és irányítása alatt műveleteket végrehajtó ENSZ-békefenntartó erők tagjai számára tilos szexuális kizsákmányolásnak és bántalmazásnak minősülő cselekedeteket végrehajtani, és kifejezett kötelezettségeik közé tartozik a nőkről és a gyermekekről való gondoskodás.

2.3 A főtitkár ST/SGB/253. számú, „A nőkkel és a férfikkal szembeni egyenlő bánásmód előmozdítása és a szexuális zaklatás megelőzése a Titkárságon belül” című közleménye és a kapcsolódó adminisztratív utasítás¹ szabályokat és eljárásokat vezetett be az ENSZ Titkárságán belül előforduló szexuális zaklatás eseteinek kezeléséhez. Az ENSZ külön igazgatás alatt álló szervei és programjai hasonló szabályokat és eljárásokat léptettek érvénybe.

---

¹ Jelenlegi cím: ST/AI/379, „A szexuális zaklatás kezelésére szolgáló eljárások”.

3. szakasz

A szexuális kizsákmányolás és szexuális bántalmazás tilalma

3.1 A szexuális kizsákmányolás és a szexuális bántalmazás egyetemesen elismert nemzetközi jogi normákba és előírásokba ütközik, és mindig is elfogadhatatlan magatartásnak és tiltott viselkedésnek számított az ENSZ munkatársai körében. Az ilyen magatartást tiltják az ENSZ-munkatársakra vonatkozó előírások és szabályok.

3.2 A lakosság legkiszolgáltatottabb tagjai – különösen a nők és a gyermekek – védelmében a következő konkrét előírások lépnek érvénybe, amelyek ismételten hangsúlyozzák az ENSZ-munkatársakra vonatkozó előírások és szabályok keretében már hatályban lévő általános kötelezettségeket:

(a) A szexuális kizsákmányolás és a szexuális bántalmazás súlyos kötelezettségszegésnek minősül, ezért fegyelmi intézkedéseket, köztük azonnali elbocsátást von maga után;

(b) A gyermekekkel (18 év alatti személyekkel) folytatott szexuális tevékenység tiltott, függetlenül attól, hogy a helyi jogszabályok értelmében mikortól számít nagykorúnak az illető, vagy mi a beleegyezési korhatár. A gyermek életkorának téves megítélése nem elfogadható kifogás;

(c) Tilos pénzt, foglalkoztatási lehetőségeket, árukat vagy szolgáltatásokat kínálni szexért, és azon belül szexuális szívességekért vagy egyéb, megalázó, lealacsonyító vagy kizsákmányolásnak minősülő magatartásformákért cserébe. Ez a segítségnyújtás kedvezményezettjeinek járó segítség biztosítását is magában foglalja.

(d) Az ENSZ munkatársai és a segítségnyújtás kedvezményezettjei közötti szexuális kapcsolatok eredendően egyenlőtlen erőviszonyokon alapulnak, és aláássák az Egyesült Nemzetek által végzett munka hitelességét és feddhetetlenségét, ezért határozottan ellenjavalltak;

(e) Ha egy ENSZ-munkatársban felmerül az aggály vagy a gyanú, hogy egy munkatársa szexuális kizsákmányolást vagy szexuális bántalmazást követ el, jelentenie kell az aggályait a meglévő bejelentési mechanizmusokon keresztül, függetlenül attól, hogy ugyanannál az ügynökségnél dolgoznak-e a potenciális elkövetővel, illetve az ENSZ rendszerén belül kerül-e sor a visszaélésre;

(f) Az ENSZ-munkatársak kötelesek olyan környezetet kialakítani és fenntartani, amely elejét veszi a szexuális kizsákmányolásnak és a szexuális bántalmazásnak. A vezetőknek minden szinten kifejezett kötelességük olyan rendszereket támogatni és kialakítani, amelyek segítenek fenntartani ezt a környezetet.

3.3 A fenti előírások nem alkotnak kimerítő listát. A szexuálisan kizsákmányoló vagy bántalmazó magatartás egyéb típusai az ENSZ-munkatársakra vonatkozó előírások és szabályok értelmében adminisztratív vagy fegyelmi intézkedéseket, köztük azonnali elbocsátást vonhatnak maguk után.

4. szakasz

A részleg-, hivatal- és küldetésvezetők kötelezettségei

4.1 A részleg-, hivatal- vagy küldetésvezetők értelemszerűen kötelesek olyan környezetet teremteni és megőrizni, amelyben a szexuális kizsákmányolás és bántalmazás megelőzésére törekszenek, és megfelelő intézkedéseket kell tenniük ennek érdekében. A részleg-, hivatal- és küldetésvezetőknek kifejezett feladatuk, hogy tájékoztassák a beosztottaikat a jelen közlemény tartalmáról, és meggyőződjenek arról, hogy minden munkatárs kapott egy példányt a dokumentumból.

4.2 A részleg-, hivatal- vagy küldetésvezetők kötelesek megfelelő intézkedéseket tenni, ha okkal feltételezzük, hogy a fenti 3.2. szakaszban szereplő előírásokat megsértették, vagy előfordult a fenti 3.3. szakaszban ismertetett magatartásformák valamelyike. Az intézkedést a munkatársak kötelezettségszegésének eseteivel kapcsolatos meglévő szabályok és eljárások szerint kell megtenni.

4.3 A részleg-, hivatal- vagy küldetésvezetők kineveznek egy kellően magas beosztású tisztviselőt, aki kapcsolattartói szerepet tölt be a szexuális kizsákmányolás és bántalmazás eseteiről szóló bejelentéseket illetően. Ha küldetéséről van szó, a küldetésben részt vevő munkatársakat és a helyi lakosságot

megfelelően tájékoztatni kell a kapcsolattartó szerepéről, valamint arról, hogy miként lehet felvenni vele a kapcsolatot. Valamennyi, szexuális kizsákmányolásról és bántalmazásról szóló bejelentést bizalmasan kell kezelni az érintettek jogainak védelme érdekében. Ugyanakkor az ilyen bejelentések szükség esetén felhasználhatók a fenti 4.2. szakaszban ismertetett intézkedésekhez.

4.4 A részleg-, hivatal- vagy küldetésvezetők nem alkalmazzák a 3.2. szakasz (b) pontjában szereplő előírást, ha a munkatárs törvényes házasságot kötött egy olyan, 18 év alatti személlyel, aki az állampolgársága szerinti országban már nagykorúnak számít, illetve elérte a beleegyezési korhatárt.

4.5 A részleg-, hivatal- vagy küldetésvezetők saját mérlegelési jogkörben dönthetnek a 3.2. szakasz (d) pontjában szereplő előírás alkalmazásáról, ha a segítségnyújtás kedvezményezettjei 18 év felettek, és a körülmények miatt indokolt kivételt tenni az adott esetről.

4.6 A részleg-, hivatal- vagy küldetésvezetők haladéktalanul tájékoztatják a vezetőségi részleget a szexuális kizsákmányolás és bántalmazás eseteinek kivizsgálásáról, valamint arról, hogy milyen intézkedésekre került sor az említett vizsgálatok eredményeként.

5. szakasz

Továbbutalás a nemzeti hatóságokhoz

Ha alapos kivizsgálás után kellő bizonyíték támasztja alá, hogy igazak a szexuális kizsákmányolásra vagy bántalmazásra vonatkozó állítások, ezek az esetek a jogi osztállyal folytatott konzultációt követően továbbutalhatók a nemzeti hatóságokhoz büntetőeljárás lefolytatása céljából.

6. szakasz

ENSZ-en kívüli szervezetekkel vagy magánszeméllyel fennálló együttműködési megállapodások

6.1 ENSZ-en kívüli szervezetekkel vagy magánszeméllyel fennálló együttműködési megállapodások esetén az ENSZ illetékes tisztviselői tájékoztatják az érintett szervezeteket vagy magánszemélyeket a 3. szakaszban szereplő magatartási normákról, és az említett szervezetektől vagy magánszemélyektől írásos kötelezettségvállalást kapnak a normák elfogadására vonatkozóan.

6.2 Ha az említett szervezetek vagy magánszemélyek nem tesznek megelőző intézkedéseket a szexuális kizsákmányolás vagy bántalmazás ellen, elmulasztják az ilyen esetek kivizsgálását, vagy nem fogantatosítanak javító célú intézkedéseket, ha szexuális kizsákmányolásra vagy bántalmazásra került sor, az megfelelő alapot szolgáltat az ENSZ-szel fennálló együttműködési megállapodás megszüntetésére.

7. szakasz

Hatálybalépés

A jelen közlemény 2003. október 15-én lép hatályba.

(Aláírta) Kofi A. **Annan**
főtitkár